

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdaji na leto gl. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrta leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravnništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzojavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Dunaj 21. Minister a latere, Szechenyi, nadalje naučni minister grof Bylandt-Rhetdt in minister za poljedelstvo, baron pl. Kast, so bili danes predpoludne sprejeti od cesarja v posebni avdijenci.

Budimpešta 21. (Zbornica poslancev.) Zbornica je potrdila zapisnik, na kar je več poslancev zahtevalo besedo. Ker jim starostni predsednik ni pustil govoriti, je zahtevala opozicija, naj se o tem glasuje po imenih. Na to je zbornica prešla na dnevni red, na katerem je bilo šest glasovanj po imenih. Ko se je izvršilo troje glasovanj imenoma, je bilo nadaljevanje današnjega dnevnega reda preloženo na ponedeljek in seja se je zaključila.

Pariz 21. «Journal» trdi, da je gotovo, da se preiskava glede revizije procesa Dreyfus zaključí dne 15. februarja.

London 21. Kakor poroča «Daily Mail» večerajšnjega dne iz Šangaja, je čsem tisoč ustašev iz pokrajine Gan-Huj dne 10. t. m. navalilo na mesto Ku-Yung in ubilo dvesto mož posadke, ki je branila mesto. Ustaši oblegajo mesto še sedaj. Podkralj v Nang-King-u je poslal mestu Ku-Yung vojakov na pomoč.

Masava 21. V sredo se je v cerkvi v Eduarian-u prisegel mir, s pridržkom, da ga potrdi neguš, do katerega so odposlali odposlanca.

Rim 21. Papež, ki se je bil minule dni nekoliko prehladil in je moral ostati v postelji, je zopet ozdravil in je vsprejel včeraj deputacijo menihov iz laterana, ki so mu izročili dar, običajen povodom praznika sv. Neže: dvoje jagnjet, katerih volna se uporabi za talarje.

Pariz 21. Danes popoldne je bila v stanovanju Zole druga dražba njegovega pohištva, da

se pokrije trošek 2500 frankov, v odškodnino dveh strokovnjakov v pisavi. Prijatelji Zole so hoteli plačati znesek v denarju, toda sodnik ga ni hotel sprejeti. O prodaji prvega predmeta, nekega zreala, je založnik Zole ponudil potrebno svoto.

Budimpešta 21. V Lipto St. Miklos je bil danes dvoboj med višim županom Kurthy-jem in grajščakom Totternayem. Dvobojevnik sta se najprvo streljala s samokresi, a ko se nista zadela, sta prišla za sablje, na kar je bil Kurthy težko, Totternay pa lahko ranjen.

Pariz 21. V Tamatave je kuga ponehala. Od 6. do 15. t. m. je umrlo samo 28 oseb, med temi nobeden Evropejec.

Utrinki s shoda laških županov.

III.

Spoštovani dra. Bubba je župan v — Piranu. Že pripadništvo k tej slavni občini je pergament, na katerem je zapisana pravica do posebnih privilegijev v domačiji laške, oligarhije. Prav in pošteno je bilo torej, da so prvaku te — ali smemo reči tako?! — aristokracije v družbi laških — izgretnikov prisodili odlično mesto v družbi govornikov na slavnem protestnem shodu laških županov.

Župan piranski, dr. Bubba, je torej govoril, čim je po županu Dompieriju proslavljeni predsednik shodu, dr. Angeli, prečital dolgo dolgo dolgo resolucijo, v katero so do dna duše razžaljeni gospodje izlili svojo — jezo.

Gospod dr. Bubba je torej govoril [— govoril tako, da se je izkazal v polni meri vrednega svojih volilcev in prednjakov ob vsaki demonstraciji. Na isti višini, na kateri stojé »ugledni« občinarji piranski, se je gibal tudi govor dra. Bubbe. Kakor se ogromni večini najvinih občinarjev piran-

skih niti ne sanja, zakaj prireajo de monstracije istotako, kakor ne vedo ti ljudje družega razloga za svoje izgrede, nego tega, da tako žele — njih »gospodje«, istotako ni vedel Bubba povedati ničesar stvarnega, zakaj da prav za prav govori tako ogorčeno na tem protestnem shodu. Povedal je kup najvulgarnjih fraz, družega pa čisto nič.

Ali je n. pr. več, nego prazna fraza, namenjena v vnanje — praznih glav, ako je vskliknil govornik srdito, da jim mi hočemo odvzeti vse, kar jim še ostalo: jezik in ime, ki nosi »naslov slave«?! Mi ne moremo pomagati gospodu Bubbi, če je že tako uverjen, da oni zgubijo vse, čim so tudi drugi dobili kako mrvvico! Mi ne moremo pomagati dru. Bubbi, ako ne more umeti, po kaki pravici da hočemo mi vladati v teh krajih! Ali pa noče! Ako bi bil dobre volje, kakor smo mi, pa bi mu že povedali, da hočemo živeti tu po istem pravu božje narave, po katerem živi ptica v svojem gnezdu, in da hočemo biti tudi gospodarji po istem božjem in človeškem pravu, ki pravi in določa, da je vsakdo svoboden gospodar na svoji svobodni zemlji in ob svojem ognjišču. Seveda je menil dr. Bubba, da so vsa ta ognjišča po Istri — italijanska. Ali gospod doktor, to ni res in s to frazo ste se le skregali z statistiko, z zgodovino in z resnico. 184.000 ljudi — $\frac{2}{3}$ prebivalstva — živi v Istri ob slovanskih ognjiščih in le od teh ognjišč bodo zahajali slovanski sinovi v hrvatski gimnazij v Pazinu. Mi si ne želimo nijednega otročiča od njih italijanskih ognjišč: kako je mogel torej dr. Bubba kričati na protestnem shodu, da jim hočemo vzeti — vse!!

Župan piranski je zagrešil tudi frazo, da so Slovani gente straniera — tuje! Mi pomilujemo župana in doktorja, da si ni vedel pomagati drugače, nego s tako frazo, katero vedo na pamet že vsi tržaški postopači, ker jo sleherni dan čitajo v

PODLISTEK.

29

BARON IVICA

Spisal A. ŠENOA.

Poslovenil Večeslavov.

Talijani so se spuntali proti našemu cesarju; čul sem poke in strele okolo trdnjave. Za vse to nisem maral. Kaj je mene brigalo to? Samo kadar sem čul zvonjenje, zadrhtela mi je vsa duša. Nu, kaj vam pripovedujem tu kakor baba? Bilo je vedno jednako, v ječi je bilo kakor v grobu, in huje, ker v grobu imaš vsaj mir. Sedem let sem preživel tako, imel sem jih še osem. Okolo srease mi je bila že prišla trda škorja. Nekega dne so nas pozvali skupaj v trdnjavo. Bilo je popoldne. Prišel je poveljnik v paradi in je prečital cesarsko pismo — pardon, kaj-li? Tudi meni so odpustili onih osem let. —

Ste-li kedaj sanjali, gospod, kako padate z visokega zvonika, ali da se pod vami odpira zemlja in da padate v vodo? Vidite, tako je bilo meni tedaj. Obrisal sem se z roko dva-trikrat preko oči. Nisem vedel, kaj bi. Veselil sem se in ne veselil, bal se, kri mi je šinila v glavo. Dobil sem »marš-ruto« za pot v Zagreb, in res sem krenil domov z nekim transportom. Odvzeli so mi okove, in sivo obleko »reštantov«, dali mi staro vojaško suknjo, staro kapo — pa hajdi na pot. Dolgo smo se mi

vozili, dolgo. Tedaj se ni potovalo tako, kakor sedaj na mašini.

Prišli smo tudi v naše kraje. Ko sem na Sutli videl naše kočarice, ko sem čul dvojnice (piščalki) in vidil žene z belo pečo in na kmetu opanke in rdečo torbo, bilo mi je, kakor da sem se prebudil od dolgega sna — in priteklo so mi solze v oči.

Vozili smo se preko Črnomerice. Jaz sem potegnil svojo kapo na nos. Tam je stala Krkovičeva klop, kakor prej, ali iz hiša nisem čul glasu; ne vidil živega obraza — — — in prišle so mi solze.

«Jagica, Jagica!» sem si mislil, tvoja travica se ni slagala.

Prišli smo do sv. Duha. Glej jo cerkev! glej očetov grob, glej — tudi mojo hišo in kraj pota ta stari križni les, hotel sem poskočiti, ali brzo sem potegnil suknjo preko glave, da ne bi videl ničesar.

Predali so me magistratu. —

«Ivo Krušić, kaznjeneec od dvanajste kompanije, pomiloščen, iz Mantove», je rekel korporal pisarju in odšel.

Stari pisar, rdečega nosa, si je zravnal naučnike in pogledavši me izpod očesa je rekel:

«Lepa reč, hvala Bogu, jedna ničarija več; zakaj te ni odnesla kolera v Mantovi. Pojdi domov in čuvaj se; ne kradi; palice so v nas po ceni, a tudi vrv ni draga!»

Stiskal se zobe, molčal sem, ker drugače bi

ga bil ubil. Krenil sem proti svojemu domu. Da bi vedeli, kako težko mi je bilo, kakor da imam podplate iz železa. Kaj bo? Deset let! To ni šala. Kaj Niko? Kaj Jelica? Kaj ma — mati? Kaj Jagica? Udala se je, omožila seveda.

Prišel sem do cerkve sv. Duha. Stara, kakor prej. Šel sem na groblje, da obiščem očeta. Našel sem grob — brez križa. Mar so te pozabili vsi, oče moj — vsi?! Sedel sem na grob in trgal trnje. A glej kraj njega še dva groba, oprana od deža, ali precej nova. Kdo leži tu? Kdo? To me je mučilo strašno. Skočil sem kvišku, pak hitro tekem proti svoji hiši. V dvorišču nikogar. Hotel sem v hišo, ali na pragu se je pokazal mlad, suh kmet — Rok.

«Kdo si? Kaj hočeš?» me je vprašal ostro, «v tej hiši ni nič».

«Jaz? Jaz sem Ivan Krušić, sin starega Krušića.»

Rok se je prijel za vrata in prebledel kakor eunja.

«Ti?» je rekel brezglasno, «odkod prihajaš?»

«Iz Italije, iz trdnjave. Idiva v hišo».

Rok se je nekako branil, za tem je šel v sobo, za njim tudi jaz. Našel nisem nikogar.

«Kje je Niko?» sem vprašal.

«Nekje zunaj hise», je odgovoril Rok v zadregi.

«A Jelica?»

(Pride še.)

Zahvala.

Iz sreče se zahvaljujemo vsem onim, ki so našega nepozabnega sina in brata

Josipa Furlana

spremlili k zadnjemu počitku, kakor tudi vsem onim, ki so nam na kateri koli način izrazili svoje sočutje ob tej nenadomestni zgubi.

Hvala vsem!

Žalujoča rodbina.

Najnovejša trgovinska vest.

New-York 21. novembra. (Izv. brzjav.)

Pšenica za januarja 80, % za maj 74, % za marec 77, % Kozna za maj 41, % Mast 585.

Jeden pisar in jeden sluga,

vešča kakega godala ali trobila ter slovenskega in nemškega jezika, se iščeta. Vstop takoj. Plača primerna. Godba daje stranski zaslužek. Ponudbe do konca t. m. pod šifro »Notranjsko« na upravnishvo tega lista.

V najem

se odda čedna soba v bližini nove pošte. Natančneje v naši tiskarni.

Gostilna na prodaj!

Na prodaj je dobro obiskovana slovenska gostilna na primernem kraju mesta. Gostilna donša do 10 gld. dobička na dan. Pojasnila daje **Jože Vodopivec** v kavarni »Commercio«, bodisi ustmeno ali pismeno.

C. Klemt.

Tovarna za zatvornice (Jalousien) Braunau na Bavarakem.

Priporoča svoja 6-kratno odlikovana novovrstna lesena zastirala (Rouleaux), zatvornice in oboknice na valjček. — Cenik gratis.

Agentje

— za privatne odjemalce se iščejo. —

Slovenke pri sv. Jakobu, pozor!

V ulici S. Marco št. 19 je

nova pekarija - prodajalnica,

katera ima na prodaj svež kruh, razne moke za fino in navadno pecivo, izborno maslo, frišno in kuhano, in raznošarne sladkarije po navadnih cenah. Sprejema domači kruh v peko. Naročeno pošilja se tudi na dom.

Priporoča se osobito slovenskim materam za pogosto obiskovanje, udani

Florijan Kompara.

Varstvena znamka: SIDRO.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

pripoznano izvrstno, bolečine blažeče mazilo dobiva se po 40 nvč., 70 nvč. in 1 gld. po vseh lekarnah. Zahteva naj se to

splošno priljubljeno domače sredstvo

vedno le v originalnih steklenicah z varstveno znamko »sidro« iz Richterjeve lekarne ter vzame previdnostno samo steklenice s to varstveno znamko kakor originalni izdelek.

Richterjeva lekarna pri slatem levu v Pragi.

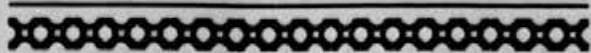
Slovencem

naznanjam, da bode moja gostilna, Via Rossetti št. 2, »Gambrinus« ves predpust ob nedeljah in praznikih odprta do 4. ure zjutraj. — Točim izvrstno vino in pivo ter imam dobro kuhinjo. — Priporočam se za obilen obisk

Anton Kramberger.

Hiša na prodaj!

V bližini mesta je na prodaj prostorna hiša ob lepi cesti, ki je pripravna za vsako obrt in letovišče. Več se izve v tiskarni lista »Edinosti«.

Zaloga.

Manitoie Black Rum

To je najboljši za primes čaju.

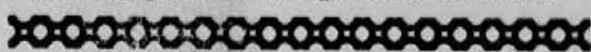
KONJAK

prav dober, katerega se rabi tudi za zdravlila.

Dobi se pri:

Francišku Godnig-u
v Trstu,

ulica Acquedotto na oglu ulice del Toro

AITE & ZADNIK

V TRSTU,

via Nuova, vogel via S. Lazzaro 8.

TRGOVINA

TKANIN IN MODE.

Velika zaloga

moških in ženskih stof za vse letne sezone.

Velik izbor

plaht, zagrinjal ter vsakovrstnega perila.

Zaloga drobnarije za šivilje, krojače in kitničarke. — Veliki izbor perkala in satina v najnovejšem risanju.

Sprejemajo se naročila moških oblek in perila po meri.

CENE NIZKE.

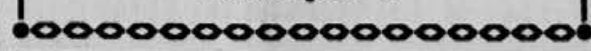
Za mnogobrojni obisk se priporočata udana

AITE & ZADNIK.

100 do 300 gld.

zamorejo si pridobiti osebe vsakega stanu v vsakem kraju gotovo in pošteno, brez kapitala in rizika vrazpečevanjem zakonito dovoljenih državnih papirjev in srčk. Ponudec pod naslovom **Ludwig Oesterreicher v. Budimpešti, VIII Deutschegasse 8.**

Dr. Rosa Balzam

za želodce.

Praško domače mazilo

iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi

je že več kakor 30 let obče znano domače zdravilo, vzbuja slast in odvaža lahko. Z redno uporabo istega se prebavljanje krepi in ohrani.

Velika steklenica 1 gld., mala 50 nvč. po pošti 20 nvč. več.

Svarilo! Vsi deli embalaže nosijo zraven stoječo, postavno položeno varstveno znamko.

Glavna zaloga:

Lekarna B. Fragner-ja „pri črnem orlu“

Praga, Malastran, ogel Spornerejeve ulice.

Vsakdanje poštno razpošiljanje.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske, v Trstu v lekarnah: G. Luciani, E. Leitenburg, P. Prendini, S. Serravallo, A. Suttina, C. Zanetti, A. Praxmarer.

G. Piccoli

dvorni založnik

Nj. svetosti

papeža

Leona XIII.

lekarnar pri angelju

v Ljubljani, Dunajska cesta.

Železnato vino

Kemične analize odličnih strokovnjakov, kateri so v

železnatem vinu,

lekarnarja **Piccoli-ja** v Ljubljani zmiraj potrdili navedeno množino železa, so najboljše spričevalo ter dajejo največje poročstvo za njega učinek.

To vino je kaj dobro za slabokrvne, nerazvne in vsled bolezni oslabele osebe, za blede, sloke (suhe) in bolehave otroke.

Cena poliliterski steklenici 1 gld.

Naročila pošiljajo se z obratno pošto; poštino plačajo p. n. naročniki. III.

„Viktorija“ moderci

za gospe in gospice

po 50, 70 nvč., 1 gld., 1-25, 1-30, 1-50, 1-80, 2-30, 3-—, in 4-20.

Velik izbor

vseh predmetov za pomlad in leto

volneno blago, perkal za obleke in srajce, efr in oxford, lawn-tennis, satineta gladki, tiskani in mrežasti, sakovratni avilni predmeti za obleke in kinčanje, velik izbor lpek, trakov, zavratnikov, modnih specijalitit vsake vrste rokavio iz svile, nitij in kože, dežnikov.

Velik izbor perila dobiva se v manufakturnej zalogi

JAKOBA KLEMENCA

V TRSTU, — ulica sv. Antona št. 1. — V TRSTU

Na zahtevanje

se dopošljejo se uzorci z dotičnimi cenami poštine prosto

Cvet proti trganju.

(Liniment capsici).

Preiskušano mazilo — odpravlja bolečine pri kostibolu, ganju in revmatizmu. — Ena steklenica z navodilom 50 nv Razpošilja z obratno pošto najmanjše dve steklenici

„Deželna lekarna pri Mariji Pomagaj“

Ph. Mr. M. Leusteka v Ljubljani.

»Piccolu«. Mi se na vse zadnje ne čudimo, da tržaški ignorantom — v hlačah in v krilih — zadostujejo argumenti kakega »Piccola«, ali od akademično izobraženega človeka bi smeli vendar zahtevati nekoliko boljšega ukusa in resnosti! Pomilujemo zares! Pomilujemo tem bolj, ko vidimo, kako je dr. Bubba samega sebe loputnil po zobeh. Čujte le! V istem govorčiču najnižje kvalitetete, v katerem je nanizal kopico splošnih trazen in je trdil, da so Slovani tujei v teh krajih, v istem govorčiču je zakričal ogorčeno, da so njihovi slavni prdniki obsodili te tujee že na sestanku na **rižanskem polju**! A ta sestanek na rižanskem polju se je vršil leta **804** po Kristovem rojstvu.

Po lastni izpovedi dra. Bubbe so bili naši predniki v Istri že pred to letnico, torej je res, kar smo rekli te dni v svojem članku, da nas je previdnost božja dovela v te kraje istrske že pred 12 ali 13 stoletji. In v taki dolgi dobi naj bi ne bili pridobili prava domačinskega, po toliki dobi naj bi bili mi še tujei v deželi?!

Mi seveda ne moremo kratiti gospodi te pravice, da tudi nadalje smatrajo naš rod tujeem v deželi; zadošča pa nam, da se čutimo domačine sami, da smo pripravljeni braniti z vsemi sredstvi to svoje domačinstvo in vsa druga prava, spojena z domačinstvom! In zmagati moramo mi, ker pravo, pridobljeno po nadtisočletnem bivanju na tej zemlji, mora zmagati nad frazo o neki tisočletni kulturi latinski, ki pa je pustila za seboj po vsej deželi le izmzgano zemljo, ki je lepe in rodovitne livade promenila v skaloviti turobni Kras, na katerem se mora ubijati največji trpin na tem svetu! Tisti kulturi latinski, ki je v svoji brezčutnosti in v svojem brezprimernem egoizmu zapirala resnični kulturi pot v deželo, ki je zakrivila, da je dežela istrska med najzaostalejšimi v vsej monarhiji: v kulturnem, gospodarskem, finančnem, socialnem, s kratka: v vsakem pogledu! To je tista latinska kultura, katere epigon je tudi dr. Bubba, ki je puščala cele generacije rasti brez šolskega pouka, ki je opirala svoje gospodstvo na nevednost ljudstva, kakoršnja edina poraja množico efijaltov in ki si tudi danes, ko se tem gospodstvu očitno bliža črni petek, ne ve pomoči drugače, nego da nosi po ulicah slovansko prodano meso in se napačenja krčevito, da se ne zmanjša rod slovanskih analfabetov, katere skrbno družijo okolo sebe.

Dr. Bubba je vskliknil nadalje, da Slovani hočejo napraviti prevrat v kulturnem in verskem pogledu. Tu je nekoliko resnice. Mi hočemo, da se premeni kulturni red, da bode kulturna sredstva na razpolago slehernemu, mi hočemo, da se socialni red spremeni tako, da na mesto oligarhije, privilegijev in — brezpravne mase stopijo svobodni, enakopravni državljani, da stopi na mesto hegemonije in tiranizma medsebojno spoštovanje in jednako uživanje pravic. Takega socialnega prevrata želimo in smo uverjeni, da tudi pride do takega prevrata, ker taki shodi, kakoršen je bil oni, na katerem je drobil dr. Bubba svoje fraze, pač ne morejo preprečiti razvoja človeštva. Kar pa se dostaje cerkve, ne želimo družega, nego da smemo svojega Boga moliti po svoje, a privoščamo Italijanom iz vsega srea, naj ga molijo po svoje. Da-li pa so dr. Bubba in somišljeniki med onimi, ki ga molijo, to je zopet drugo vprašanje.

Kakor je že navada tako, je tudi dr. Bubba v zaključku svojega govora zlezel na vrhunec po lestvici svojih fraz. Nič družega, nego fraza je to, ako je trdil, da oni nočejo nikakih prednosti, da nočejo ničesar, kar pripada drugim, da nočejo nadvladja, ampak, da hočejo le, naj se spoštuje, kar je moje in tvoje! Na te fraze nam ne treba odgovarjati. Njih delovanje, njih zahteve in njih nastopanje je odprta knjiga, v kateri je napisano, da hočejo oni ravno nasprotno od tega, kar je trdil dr. Bubba! Resnica in krivica v teh bojih sti tako jasni, da niti ne dvomimo, da razvoj stari preide na dnevni red preko govora dr. Bubbe in onih, ki so mu ploskali.

Najdržnejša fraza pa je bila ona, s katero si je dr. Bubba usojal govoriti v imenu Istre! Če je Istra njih, od kje pa se jemljejo vsi tisti, ki hočejo baje podirati italijanske hiše in ognjišča?

Dra. Bubbo so postavili na mesto odličnih govornikov, ali o njegovem govoru ne bi mogli reči, da je bil odličen, kajti bil je najplitvejši med vsemi drugimi! Vzet je bil notri iz sredine — piranskega življenja, odgovarjal je socialnim odnošajem in vz-

goji piranski. A ta Piran prednjači med mesti in mesteci istrskimi, kar je gotovo najboljši karakteristikon sedanjih bojov v teh pokrajinah.

Politični pregled.

TRST, 23. januarja 1899.

Bona fides. Dunajska »Reichswehr« je prejela — kakor pravi od odlične strani — iz Furlanije dopis, v katerem se dopisnik zavaruje pred očitanjem, češ, da so Furlani mlačni v varovanju političnih pravic Italijanov. Le proti temu da protestujejo, kakor da bi imeli narodni čut le oni avstrijski Italijani, ki hrepené po tem, da bi čim prej zasijala zvezda Italije nad tem pokrajinami. Furlani da bočejo ostati Avstrijei. Da pa se čutijo narodne, pokazali so sedaj se svojimi protesti proti krivici, ki jo hoče storiti vlada z osnutjem hrvatskega gimnazija v Pazinu.

»Reichswehr« opaža k temu, da tudi po tem dopisu je lahko soditi, kako se tudi pošteni ljudje dajejo zavajati od agitatorjev, ki tudi take prilike zlorabljajo v irredentovske namene. Ti pošteni ljudje protestujejo le v dobri veri, ker ne poznajo razmer. Temu je tudi res tako. Kako nepoučeni so zlasti po Furlaniji, kaže dejstvo, da so prav od tam pošiljali hrvatskemu županu pazinskemu izraze sočutja radi krivice, ki preti mestu pazinskemu, in potem tudi pristranih zahval na tem, da se on — župan pazinski — zaveden Hrvat — tako junaški bori proti pretenzijam Hrvatov.

Tako — bona fides — delajo taki sicer pošteni ljudje propagando za irredentovske namene. S tem je pač dovolj označena vrednost vseh teh protestov.

K položaju. Tu pa tam se vendar oglašajo tudi v obstrukciji kakov treznejši mož, ki si upa povedati svoje menenje, da po poti same obstrukcije Nemci ne pridejo do cilja. In to so navadno najbistreje glave v opoziciji.

Nedavno se je oglašil v tem zmislu dr. Steiner in je dobil za to od svojih volilcev — zapupnico. Sedaj pa se je oglašil zopet poslanec predmestij graških, dr. Hohenburger, z neko brošuro, v kateri svari svoje somišljenike, da naj nikar ne kličejo pomoči od zunaj in da naj ne zahtevajo odprave jezikovnih naredeb, ne da bi povedali popred, kaj hočejo postaviti na mesto istih, da naj ne zahtevajo torej od svojih nasprotnikov brezpogojne kapitulacije.

Kajti časi izključnejega navladja Nemcev da so minoli za vedno.

Ker so se te dni širile razne govorice o posredovanju Poljakov v prid Nemcev in kar so si mnogi tolmačili tako, kakor da so Poljaki jeli omahovati, izjavlja »Čas«, glavno glasilo poljskega kluba, da je to jednostavno politiška eskamotaza, s katero bi hoteli zrahljati zvezo večine. Na to pa ni misliti, da bi poljski klub povspeševal take tendencije Poljaki imajo polno zaupanje do vlade, zato tudi lahko privole v to, da se odloži državni zbor.

Posvetovanje radi razoroženja. Knez Muravjev je doposlal vlastim okrožnico o predlogu carjevem, v katerem je očrtan program posvetovanja. Kakor poroča »Times«, je izjavil knez, da je želel, da bi se doseglo sporazumljenje o naslednjih točkah: Države naj se zedinijo, da za določeno dobo ne pomnože svojega vojaštva in ladijevja, istotako ne vojnega proračuna, nego, da se potrudijo, da isto znižajo v bodoče. Uvajanje novega orožja in razstreljivih snovij, ki so močnejša, nego dosedanja, je prepovedati. Na to zahteva nadalje, naj se omeji vojna uporaba sedanjega razstreljiva, na dalje, naj se za pomorske vojne prepovedo torpedovke ali drugi jednaki stroji. Vlade naj obljubijo, da ne bodo gradile vojnih ladij z ostrogami. Genevska konvencija iz leta 1864. naj se uveljavi tudi za vojne na morju; ladije, ki rešujejo potapljalce v vojnah na morju, naj se nevtralizujejo; deklaracija o zakonih in običajih v boju, ki se je sestavila na konferenci v Bruslju l. 1874., a se ni potrdila, naj se pregleda, itd. itd. Posvetovanje naj bi se ne vršilo v kakem velikem mestu kake velesile, ker bi osredotočevanje različnih političnih interesov utegnulo neugodno uplivati na delovanje konference. Vzlic najnovem dogodkom, (menil je afero Fašodsko) in vzlic pomnoževanju armad v različnih deželah je ruska vlada še vedno tega menenja, da je umestno sklicati konferenco.

Domače vesti.

Mestni svet tržaški je imel v soboto svojo prvo sejo v tem letu. Med raznimi prijavami županu je bila tudi ona, da je inženier Smrekar v določenem roku predložil svoj podrobni načrt o vodovodu Bistrica-Reka.

Asesor Boecardi je predlagal, naj se v spomin na slavni dan 15. januarja 1899. (ko je baje vsa Evropa gledala v naš Trst) izda spis, v katerem se potomcem ohranijo imena vseh onih občin, ki so bila zastopana na slavnem protestnem shodu, in da se vzida spominska plošča v mestni dvorani. Gospodje so hitro vzdignili svojega rojstva kosti, galerija je bučala in vsi skupaj so klicali: Evviva! Saj smo že rekli: chacun a son gout — vsak po svojem ukusu. In mi na vse zadnje nimamo razloga, da bi se vznemirjali radi tega, da so si laška gospoda deli v glavo, da se morajo smešiti in kompromitovati vsaj po enkrat na dan.

Istotako »nedolžen« bi se nam videl predlog spoštovanega asesorja Slovcovicha, naj se dovoli ustanova z letnim prispevkom 10.000 gld. za ustanovitev in vzdrževanje laškega vseučilišča, ako nimajo nič proti temu p. n. gospodje davkoplačevalci, da se bodo leto za letom in tako brezplodno nagale lepe svotice, ki naj bi se raje porabljale za saniranja razornih mestnih financ, oziroma v pokritje velikega in kroničnega deficita v mestni upravi. Kakor rečeno: ako so zadovoljni p. n. gospoda davkoplačevalci, tudi mi se ne vznemirjamo, saj tudi temu — seveda vsprejetemu — predlogu ni pripisovati večje važnosti, nego one — prazne demonstracije.

Za nasad dreves pred cerkvijo sv. Jakoba se je dovolil izreden kredit 2500 gld., za prostor pred zakristijo v Skednju. Prvi predlog se je vsprejel soglasno, za drugega pa je moral župan derimirati.

Na to so se vsprejeli predlogi šolskega odseka za zboljšanje plač učiteljem na srednjih šolah komunalnih in na ženskem liceju. Mestni svetnik Rasceovich je bil proti, dokler se ne zboljšajo plače tudi učiteljem na ljudskih šolah. V tem zmislu je stavil tudi svoj predlog, ki pa je bil odklonjen. V zmislu predloga šolskega odseka se poviša šolnina na srednjih šolah občine tržaške.

Slovanski svetovalci zvesti svojemu sklepu seveda niso došli v sejo.

C. kr. uradniki z italijanskimi kokardami. »Nekje je društvo, kateremu je predsednik neki pisarniški c. kr. sodni uradnik! Ta predsednik je imel na Silvestrovo govor, s katerim je močno škilil doli v Italijo. Ta govor je takó navdušil tri njegove c. kr. tovariše, da so si pripeli — italijanske kokarde na prsi, na ono mesto, kjer bi drugače nosili spominske jubilejne svetinje. — Za danes zamolčimo kraj in imena, a nam je znano vse, ker vemo, da vedó tudi tisti, ki morejo poklicati take ptičke na odgovor. Radovedni smo namreč, kakó bo deloval tudi o tej priliki znani — Vertuschunsaparati, ki se je tako izborno izkazal n. pr. takrat, ko so c. kr. uradniki razbili cesarskega orla nad tobakarno!« — Tako piše »Soča«.

Veliki ples »Del. podpornega društva«. Bil je vreden svojih prednikov — ne, dvignil se je nekoliko nad svoje prednike! Več mu ne moremo reči v njegovo hvalo! Prodalo se je par sto vstopnic več, nego lani, tako, da lahko rečemo, da je bilo v gledališču najmanj 3000 ljudij. Dvorana je bila odičena narodnimi in cesarskimi zastavami, a v ospredju odra je visela krasna zastava »Del. podp. društva«. Lože polne vse, galerija polna, v parterju gneča, da si se komaj gibal in veliko veselje v — restavraciji. V ložah so bile deputacije raznih društev. Le ena je ostala prazna, ona, v katero prihaja navadno kdo od — namestništva. Prosimo pa čitatelje, da naj radi tega ne mislijo ničesar posebnega. To se je valovilo, to je bil šum, to je bilo radovanje! Ples »Kolo« se je moral ponavljati, ker je občinstvo zahtevalo tako. Vso čast plesalcem tega divnega narodnega plesa slovanskega in vso čast gospodu plesovodju Umeku, ali ni bila samo njih zasluga: tudi divni motivi slovanske glasbe so, ki elektrizujejo srea. Čudni časi so prišli nad to mesto tržaško! Le trikrat v tej sezoni je bilo natlačeno to gledališče: dne 18. decembra, ko so protestanti morali bežati, na koncertu »Kola« in v soboto na velikem plesu »Del. podp. društva«. Torej le o povodih, katerih si

slavna signoria gotovo ne zapišejo v knjigo častnih dogodkov svojih! Res čudni časi.

Vojaška godba je svirala prav pridno, plešale in gledale so bili vztrajni — in tako je prišlo, da je bilo gledališče ob 3. uri popolunoči — ko smo odhajali domov — istotako polno, kakor zvečer ob 10. uri.

»Del. podp. društvo« sme biti popolnoma zadovoljno, kajti dokazalo je vnovič, da mu gre in da mu tudi naše občinstvo priznava častno mesto v naši narodni organizaciji.

Vivat sequens — v »Narodnem domu«! Tako si je pač mislila marsikatera slovenska glava!

Umrli je v Gorici 80-letni notar dr. Friderik della Bona. Pokojni je bil izvrsten jurist in neutrudno delaven do svoje smrti. Vzlic temu je umrl v velikem ubožtvu.

Tudi na razglednicah so proslavili oni »zgodovinski« trenotek, ko so dne 15. t. m. protestovali proti kulturnim stremljenjem ljudstva. »Piccolo« pravi vsaj, da so te »cartoline« — historične, Bodi mu, toda mi bi pripomnili le, da je tudi v historiji marsikaj — nečastnega!

Prosim zabeležbe! Prejeli smo in objavljamo: Z ozirom na notico v cenj. »Edinosti« pod naslovom: »Slovene« v blagohotno opozorjenje si štejem v dolžnost opozoriti slavno uredništvo »Edinosti«, da slavnisto moje črtice »važne občinske volitve v Istri« ni povse prav razumelo. V tej notici ni rečeno, da bodo Italijani **hoteli** Marezige že pri bodoči volitvi — kar niti **ne morejo hoteti**, ker »Marezige so ostale naše« — pač pa je izraženo s tem, da **bodo hoteli** Italijani za Pomjanom tudi Marezige tako, kakor hočejo sploh vso Istro, vse Primorje in kdo ve kaj še, ako bi jim tega ne branil nikdo. Z eksperimentom ločitve občine pomjanske pa so menda baš nekaj takega nameravali.

Iz »Slovenčev« notice torej **ni** soditi, da je nevarnost za obe občini že **v najbližji** bodočnosti, saj baš v tej notici povdarjam, da imamo »Slovani tudi v Pomjanu še krepko zaslonbo in lahko zmagamo, ako smo trdni v boju itd.« Ako je pa Pomjan propal vsled razdelitve občine ali pred razdelitvijo itd., to je menda pač bolj stranskega pomena; dejstvo je, da je propal in še žalostneje dejstvo, da je menda »propal« po — naši krivdi ...!

Kar pa se tiče »Hrvatov« na Pomjansčini, si dovoljujem pa še jedno od svoje strani žiniti. Jako čudno se mi res zdi, da bi nazivanje »Hrvat« tako moglo plašiti Pomjanske — Slované, da bi vsled tega že mogli gubiti veselja do narodne borbe. Saj je vendar znano, da je italijanski stranki (tudi nemška v Avstriji ni drugačna) da nazivlje s »croato« (Nemec pravi »krobot«) **vse** kar je slovanskega v Primorju, zlasti pa v Istri, katera se čisto nazivlje hrvatsko. V tem pogledu menda z naše strani ni treba take previdnosti in, ako na Pomjansčini nismo dali Italijanom nikoli družega sredstva proti nam v roke, kakor je to, da je neki slov. list govoril (najbrže z ozirom na sploh hrvatsko Istro) o »hrvatski stranki« na Pomjansčini, tedaj je gotovo, da nam ne bode treba več trkati se na prsa in klicati — »mea culpa«!

Toliko v blagohotno opozorjenje, da ne bi si javnost prikrojala stvari — po svoje.

»Slovenčev« sotrudnik.

Pripomba uredništva. Mi ne umemo, od kod jemlje »Slovenčev« dopisnik pravico, da vedno govori, kako je »Pomjan propal«. Kajti, kolikor poznamo mi vroča tla pomjanska — in poznamo jih dobro (to že moramo povdarjati še enkrat) iz lastnega izkustva — ni bil Pomjan še nikdar ni za las bolji, nego je sedaj, pač pa — slabši. O »propal« ne more biti torej nikakega govora. Stvar je jednostavno taka, da je vlada — da ustreže Italijanom po stari navadi svoji — razpustila narodni občinski zastop, da se je potem zatezalo z razpisom občinskih volitev toliko časa, da je mogel deželni zbor skleniti zakon za razdelitev občine, da je vlada predložila ta zakon v cesarsko potrjenje in da stojimo sedaj pred volitvami za obe novi večini!! S tem pa, da trdi dopisnik celo to, da je Pomjan propal po »naši krivdi«, je povedal le, da mu je Pomjansčina — še precej — terra incognita. Tega izreka njegovega ne moremo umeti drugače, nego da je bila naša krivda — narodne stranke namreč — da je mogla vlada razpustiti občinski zastop prejšnje ve-

like občine Pomjanske. I mi nečemo trditi, da je bila občinska uprava v Pomjanu najvzlednejša, ali to pa trdimo, da ni bila nič slabša, nego je v mnogih drugih občinah Istre, kjer pa vladnim organom niti ne prihaja na misel, da bi razpuščala dotične občinske zastope in to iz jednostavnega razloga, ker so isti v — laških rokah. Vzledna pa ni mogla biti ta uprava že zato, ker je prevzela najžalostnejšo dedščino prejšnje laške uprave! Ako se hoče v kratkih par letih urediti tako zmešnjavo, morali bi zložno sodelovati v to vsi zainteresovani činitelji. A kako se je godilo bivšemu občinskemu zastopu v Pomjanu? Politična oblast mu je dosledno metala polena med noge, mesto da bi mu šla na roko, deželni odbor mu je zastavljal sklep za sklepom, dosledno ustrezaje najfrivolnejim protestom lahonske manjšine v občinskem zastopu, ista avtomna oblast je puščala uloge občine nerešene mesece in mesece, proračun občine se ni odobral, tako, da občina ni mogla pobirati nikakih doklad in je ostajala po vse leto brez vsacih dohodkov itd. itd. Kako je možna dobra uprava ob takih okoliščinah?! Take stvari treba — vedeti, predno se govori o »naši krivdi«. Sicer pa, ako »Slovenčev« dopisnik ne verjame nam, naj se blagoizvoli obrniti do jednega ali drugega gg. duhovnikov na Pomjansčini, ali morda do gosp. deželnega poslanca in dekana Kompareta — tega specialista v pomjanskih stvareh — in ti mu povedo natančno, zakaj je »Pomjan propal«. Ali pa naj bi bil prišel na ples »Del. podp. društva« in izvedel bi bil od Pomjancev samih, kako sodijo oni o njegovem sporočilu o pomjanskih stvareh.

Gosp. dopisniku se čudno zdi, kako da naj bi epitet Hrvat žalil slovenske Pomjance, ali »Slované«, kakor meni on. Mi mu ne moremo pomagati, ako se on čudi — dejstvom. In mi smo konstatovali le dejstvo, o katerem smo se uverili — na svojo žalost — v mnogih ljutih borbah. To je predsodek, ki so ga vcepili Italijani v mnogih letih gospodarstva njihovega. Take predsodke je možno odpraviti le sčasoma, po vztrajni, sistematični narodni vzgoji; za tako vzgojo moramo skrbeti vsi. A kdor bi hotel to zlomiti na kolenu, ta je pač velik idejalist in morda tudi navdušen Slovan, ali — politik ni. Mi pa moramo biti pametni politiki. V borbah, ki jih moramo biti v sedanjosti, treba, da računamo z ljudmi, kakoršnji so, in ne z ljudmi kakoršnji bi morali biti in kakoršnji tudi bodo sčasoma, ako je božja volja. To treba, ako nečemo, da Pomjan res propade.

Najfundamentalneja zmeta dopisnika pa je, ako meni, da hočejo nasprotniki z eksperimentom razdelitve sčasoma dobiti tudi Marezige. To je — oprostite — nezmislno. Ako niso mogli dobiti Marezig poprej, ko so bile združene z bolj lahonsko polovico občine pomjanske, kako naj jih dobe sedaj, ko bo ta zavednejši del — samostojen?! Nasproten razlog je vodil Italijane: ker so vedeli, da jim je v tem delu občine odzvonilo, hoteli so odpahnuti ta del, meneči, da si s tem zgotove gospodstvo vsaj v drugem, bolj udanem jim delu!

Ponavljamo torej: v krajih, kjer je ljudstvo tako zbegano po peklenskem delovanju nasprotnikov, v krajih, kjer je gospodovalni sistem namenoma puščal ogromno večino sedanje odrasle generacije brez vsake šolske vzgoje, se ni čuditi predsodkom, in smeti filozofirati, ampak treba — modro računati z resničnimi razmerami. In prav v zavesti o tej krvavi potrebi, smo napisali svoj blagohotni opomin!!

Burni prizori v okrajni bolniški blagajni tržaški. Včeraj se je imela vršiti volitev razsodišča v okrajni bolniški blagajni. Toda izvoljeni socijalistični odborniki so jeli obstruirati: zahtevali so besedo jeden za drugim, ne zmenivši se za pozive predsednikov, prišlo je do besednih spopadov, kričali so in slednjič so jeli — peti! Vendar se je pričela volitev, a hkratu je pridrlo v dvorano kakih 50 socijalistov, ki so vse mogoče očitali predsedništvu in drugim členom ravnateljstva. Hoteli so odnesti tudi žaro, v katero so se metali glasove, in nekdo je zalučal celo stol v brantelje žare, no, slednjič so mogli spraviti v varnost ta imenitni volitveni instrument.

V tem hipu sta došla v dvorano policijski ravnatelj in poveljnik Göhl, z četico redarjev, ki so odpravili demonstrante. Ker pa je bilo razburjenje veliko, je vladni komisar proglašil sejo zaključeno.

Laški listi so izven sebe radi teh dogodkov in obsipljejo socijaliste najhujimi očitanji, češ: kaka sramota da so taki izgredi! Le ne tako nedolžno gospoda: šola izgredov je vaša šola! Kdor upri-uprizarja izgreda danes, naj se ne čudi, da so izgredi tudi jutri, in izgred je izgred, na ga že uprizarja delavec proti laški gospodi, ali pa ga uprizarjajo laška gospoda proti — slovanskemu ljudstvu!

Neslana demonstracija, a vendar značilna.

Sinoči je bil — kakor običajno vsako nedeljo — v gostilni »Giardineto«, nasproti gledišču »Politeama« koncert vojaške godbe. Kar je prišla notri družba laških »mandolinistov«, ki so jeli udarati koračnico sv. Justa, katero zlorablja Italijani v demonstrativne svrhe. Jeden del občinstva je jel aplavdirati demonstrativno in je pozival mandoliniste, naj ponavljajo. Ti so seveda radi ustregli tej želji. Zopet demonstrativen aplavz. Tedaj pa je bilo menda preveč tudi kapelniku vojaške godbe in dal je zasvirati koračnico. Oni del občinstva je protestiral tako dolgo, da je posegel vmes policijski funkcionar in je aretoval jednega demonstrantov!

Ta dogodek porablja »Piccolo«, da denuncira vojaškega kapelnika, češ, da ga je jezil oni laški entuzijazem. A mi vemo, kaj pomenjajo včasih take laške denunciacije.

Nova podzemeljska jama na Kranjskem?

S Pešate pri Cerkljah poročajo, da se v 300 m. visokem Pešaškem Vrhju najbrže nahaja podzemeljska votlina s kapniki. Izpod hriba izvira potok Pešata o povodnjih donasajoči saboj ribe in 2 do 3 kile težke postrvi. Pod hribom se je pred leti odprla globoka navpična odprtina. Pred kratkim se je spustil po vrvi 32 m. globoko, tamošnji studentar (šternar), ki je našel, da je luknja pod zemljo jako velika. Luč je v jami rada gorela. Krasno je odsvitala luč od neke bele skale in čudni, tenki kamni, najbrže kapniki, so štrleli kviško kakor smreke. Bilo bi dobro, ako bi se naši prirodoslovci zavzeli za stvar.

Koroške novice. Med Celovecem in Beljakom napravijo letos telefonsko zvezo. — Dopolnilna volitev za velikoposest mesto S. Rainerja, ki je odklonil svoj deželnozbornski mandat, bode dne 18. februarja. — V Celovecu se je obesil dne 5. t. m. hišni posestnik I. Porta. — V Mlinskem grabnu pri Velikovecu so dne 9. januarja našli 33-letnega Franca Krala zmruženega. — V Malem Št. Vidu so dozdali šolo. Zgrajena je s pomočjo nemškega »schulvereina«. — V Gosinji vasi pri Važenbergu je pogorela hiša s skednjem posestniku p. d. Erhartu. Škoda je velika. Posestnik je bil zavarovan za 5000 gld. — Na Koroškem je 32 odvetnikov, od teh jih je 15 v Celovecu. — Šola v Petrinju je razširjena v štirirazredno, v Št. Juriju in Porečah v trirazredno, v Št. Jakobu ob cesti in v Selah pa v dvorazredno.

Hrvatska čitaonica v Kastvu priredi dne 1. feb. zabavo v prostorih tamošnjega »Narodnega doma«. Začetek ob 7 in pol uri. Čisti dohodek je določen v dobrodelne namene.

Pevsko društvo »Zarja« v Rojanu vabi na veselico s petjem, igro in plesom, ki bode v nedeljo dne 29. januarja 1899. v prostorih (krčmi) »Rojanskega posojilnega in konsumnega društva v Rojanu«. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Vspored: 1. A. Foerster: »Planinska«, možki zbor. 2. D. Jenko: »Što čutiš«, možki zbor. 3. Prizor iz operete »Komunski trobec«. 4. Ig. Hladnik: »Pri oknu«, dvospev za sopran in tenor s spremljevanjem glasovirja. 5. H. Sattner: »Nazaj v planinski raj«, mešan zbor. 5. Staroverec: »Kakor ti meni, tako jaz tebi«, ali »Loncevezar«, smešen prizor. 7. Ples. K plesu svira Sv. Ivanska domača godba. Ustopnina k veselici 20 kr., sedeži 10 kr., k plesu za gospode 50 kr., k plesu za gospe 30 kr. Najljubneje vabi Odbor.

Zdravniška postaja. V mesecu decembru je zdravniška postaja delila pomoč v 787 slučajih na postaji sami, v 263 slučajih pa izven postaje, torej skupno v 1050 slučajih.

Okrajna bolniška blagajna. V minolem tednu je bilo prijavljenih 440 novih slučajev bolezni, ozdravljenimi pa je bilo preglašenih 442; v zdravljenju jih je ostalo 1163. Od teh jih je 176 ponesrečilo na delu. Proti odredbam zdravnikov se jih je pregrešilo 114. Na podporah se je izplačalo 121,111.90 kron.